

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

13 päivänä joulukuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Puitepäätös 2002/584/YOS – Eurooppalainen pidätysmääräys – 4 artiklan 6 alakohta – Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvarainen kieltäytymisperuste – Vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen määrittämiseen pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa johtanut rikos, josta voidaan täytäntöönpanosta vastaavassa valtiossa määrätä vain sakkorangaistus

Asiassa C-514/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka cour d'appel de Liège (Liègen ylioikeus, Belgia) on esittänyt 3.8.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.8.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa, jonka kohteena on

Marin-Simion Sut,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.6.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Marin-Simion Sut, edustajanaan R. Destexhe, avocate,
- Belgian hallitus, asiamiehinään C. Van Lul, C. Pochet ja J.-C. Halleux, avustajanaan J. Maggio, experte,
- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Möller,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään M. J. García-Valdecasas Dorrego,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. Bulterman ja J. Langer,
- Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

- Romanian hallitus, asiamiehinään C.-R. Cantâr, E. Gane, R.-M. Mangu ja L. Lițu,
- Euroopan komissio, asiamiehinään R. Troosters ja S. Grünheid,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.9.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24; jäljempänä puitepäätös 2002/584), 4 artiklan 6 alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty pantaessa Belgiassa täytäntöön Romanian viranomaisten Marin-Simion Sutista 26.8.2011 antamaa eurooppalaista pidätysmääräystä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Puitepäätös 2002/584

- 3 Puitepäätöksen 2002/584 johdanto-osan viidennessä, kuudennessa ja kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(5) Unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepäätöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

– –

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. – –”

- 4 Puitepäätöksen 1 artiklan, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.”

- 5 Mainitun puitepäätöksen 3 artiklassa luetellaan kolme ”eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdot[onta] kieltäytymisperuste[tta]”.

- 6 Saman puitepäätöksen 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet”, mainitut perusteet esitetään seitsemässä alakohdassa. Kyseisen artiklan 6 alakohdassa säädetään tältä osin seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

--

6) jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, kun etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, ja tämä valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai toimenpiteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti”.

- 7 Puitepäätöksen 2002/584 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Erityistapauksissa annettavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takuut”, säädetään seuraavaa:

”Sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen panee täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen, voidaan asettaa täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännössä jokin seuraavista ehdoista:

--

3) jos henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytteen nostamista varten, on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva, luovuttamisen ehdoksi voidaan asettaa se, että henkilö, kun häntä on kuultu, palautetaan täytäntöönpanojäsenvaltioon suorittamaan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide.”

Puitepäätös 2008/909

- 8 Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS (EUVL

2008, L 327, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäätös 2008/909), johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tätä puitepäätöstä olisi tarvittavin muutoksin sovellettava myös rangaistusten täytäntöönpanoon – – puitepäätöksen [2002/584] 4 artiklan 6 [ala]kohdan ja 5 artiklan 3 [ala]kohdan mukaisissa tapauksissa. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että täytäntöön paneva valtio voi todentaa tämän puitepäätöksen 9 artiklassa säädettyjen kieltäytymisperusteiden olemassaolon – – tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon edellytyksenä sen tarkastelemiseksi, luovutetaanko henkilö vai pannaanko rangaistus täytäntöön puitepäätöksen [2002/584] 4 artiklan 6 [ala]kohdan mukaisissa tapauksissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta viimeksi mainitun puitepäätöksen soveltamista.”

- 9 Puitepäätöksen 2008/909 25 artiklan mukaan ”tämän puitepäätöksen säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin, sikäli kuin ne ovat puitepäätöksen [2002/584] säännösten mukaisia, rangaistusten täytäntöönpanoon tapauksissa, joissa jäsenvaltio sitoutuu panemaan rangaistuksen täytäntöön mainitun puitepäätöksen 4 artiklan 6 [ala]kohdan mukaisesti tai tapauksissa, joissa se on mainitun puitepäätöksen 5 artiklan 3 [ala]kohdan nojalla asettanut ehdon, että henkilö on rankaisemattomuuden välttämiseksi palautettava asianomaiseen jäsenvaltioon suorittamaan rangaistus, sanotun kuitenkin rajoittamatta puitepäätöksen [2002/584] soveltamista.”

Belgian oikeus

- 10 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä 19.12.2003 annetun lain (loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d’arrêt européen; Moniteur belge 22.12.2003; jäljempänä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annettu Belgian laki) 6 §:n 4 kohdassa, jolla puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohta saatetaan osaksi Belgian lainsäädäntöä, säädetään, että täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, ”jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, kun asianomainen henkilö on belgialainen tai asuu vakinaisesti Belgiassa ja Belgian toimivaltaiset viranomaiset sitoutuvat panemaan tämän rangaistuksen tai toimenpiteen täytäntöön Belgian lainsäädännön mukaisesti”.
- 11 Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta Euroopan unionin valtiossa määrättyihin vapausrangaistuksiin tai vapaudenmenetyksen käsittäviin toimenpiteisiin 15.5.2012 annetussa laissa (loi du 15 mai 2012 relative à l’application du principe de reconnaissance mutuelle des peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un État de l’Union européenne; Moniteur belge 8.6.2012; jäljempänä 15.5.2012 annettu laki), jolla puitepäätös 2008/909 on saatettu osaksi Belgian lainsäädäntöä, säädetään mahdollisuudesta mukauttaa rangaistusta, jos se on kestoaltaan tai luonteeltaan ristiriidassa Belgian lainsäädännön kanssa. On kuitenkin nimenomaisesti säädetty, että jos kyseistä rangaistusta tai toimenpidettä mukautetaan, sen on mahdollisimman pitkälti vastattava tuomion antaneessa valtiossa määrättyä rangaistusta ja että sitä ei voida muuntaa rahamääräiseksi rangaistukseksi.
- 12 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tältä osin, että Cour constitutionnelle (perustuslakituomioistuin, Belgia) on katsonut 27.2.2014 antamassaan tuomiossa, ettei sakko vastaa luonteeltaan vapausrangaistusta tai vapaudenmenetyksen käsittävää toimenpidettä ja että vapausrangaistuksen tai vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen muuntaminen sakoksi olisi vastoin tuomioistuinratkaisujen vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.
- 13 Ennakkoratkaisupyynnöstä ja Belgian hallituksen huomautuksista ilmenee myös, että tieliikennelain (loi relative à la police de la circulation routière; Moniteur belge 27.3.1968) 17 §:n 1 momentin ja 30 §:n mukaan pääasiassa kyseessä olevassa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitetuista rikoksista määrätään rangaistukseksi vain sakkoa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 Judecătoria Carei (Carein alioikeus, Romania) määräsi 8.6.2011 antamallaan tuomiolla Romanian kansalaiselle Sutille yhden vuoden ja kahden kuukauden pituisen vapausrangaistuksen siitä, että hän oli ajanut ilman voimassaolevaa ajo-oikeutta ajoneuvoa, jota ei ollut rekisteröity, ja aiheuttanut onnettomuuden.
- 15 Sut lähti Romaniasta Ranskaan.
- 16 Romanian viranomaiset antoivat 26.8.2011 Sutista eurooppalaisen pidätysmääräyksen hänen luovuttamiseen 8.6.2011 annetun tuomion täytäntöönpanoa varten.
- 17 Sut lähti vuoden 2015 helmikuussa Belgiaan, jossa hän on asunut siitä lähtien ja jossa hän toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana puolisonsa kanssa.
- 18 Tribunal de première instance de Liègen (Liègen alioikeus, Belgia) syyttäjä vaati 13.7.2017 Sutin luovuttamista 26.8.2011 annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten. Sut kieltäytyi 13.7.2017 päivätyllä kirjeellä hyväksymästä vaadittua luovuttamista ja pyysi tämän jälkeen 14.7.2017 päivätyllä kirjeellä rangaistuksen täytäntöönpanoa Belgiassa.
- 19 Tribunal de première instance de Liège määräsi 19.7.2017 antamallaan määräyksellä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.
- 20 Sut valitti tästä määräyksestä Cour d'appel de Liègen (Liègen ylioikeus, Belgia) ja nojautui eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun Belgian lain 6 §:n 4 kohtaan, jolla puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohta saatetaan osaksi Belgian lainsäädäntöä.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien toteaa tältä osin aluksi, että Sut asuu vakinaisesti Belgiassa ja hänellä on sinne taloudellisia siteitä ja perhesiteitä, joten hänet voidaan luonnehtia puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitetuksi ”henkilö[ksi, joka] oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa”. Se huomauttaa tämän jälkeen, että rikoksista, joista Judecătoria Carei on määrännyt vapausrangaistuksen, määrätään Belgiassa vain sakkorangaistus, ja lopuksi, että 15.5.2012 annetussa laissa, jolla puitepäätöksen 2008/909 8 artiklan 3 kohta saatetaan osaksi Belgian lainsäädäntöä ja jossa säädetään mahdollisuudesta mukauttaa rangaistusta, jos se on kestoaltaan tai luonteeltaan ristiriidassa Belgian lainsäädännön kanssa, kielletään nimenomaisesti muuntamasta vapausrangaistus sakkorangaistukseksi.
- 22 Belgian yleinen syyttäjä katsoo näihin viimeksi mainittuihin seikkoihin nojautuen, että Judecătoria Carein määräämää rangaistusta ei voida panna täytäntöön Belgiassa Belgian lainsäädännön mukaisesti ja että Sut ei siis voi vedota eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun Belgian lain 6 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun harkinnanvaraiseen kieltäytymisperusteeseen.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien pohtii kuitenkin kyseisen tulkinnan merkityksellisyyttä sen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön, jonka mukaan täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisen voi antaa erityistä painoa mahdollisuudelle parantaa etsityn henkilön mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänelle tuomitun rangaistuksen päättyessä (ks. mm. tuomio 5.9.2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, 32 kohta ja tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, 21 kohta) samalla kun se huolehtii siitä, että pidätysmääräyksen antaneen valtion määräämä rangaistus pannaan täytäntöön, ja tätä koskevien puitepäätöksen 2008/909 johdanto-osan perustelukappaleiden ja etenkin kyseisen puitepäätöksen yhdeksännen perustelukappaleen kannalta.

- 24 Tässä tilanteessa cour d'appel de Liège päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohtaa tulkita siten, ettei sitä voida soveltaa tekoihin, joista pidätysmääräyksen antaneen valtion tuomioistuin on määrännyt vapausrangaistuksen, jos samoista teoista rangaistaan täytäntöönpanosta vastaavassa valtiossa ainoastaan sakolla, kun tämä täytäntöönpanosta vastaavan valtion kansallisen lainsäädännön mukaan tarkoittaa sitä, ettei vapausrangaistusta voida panna siellä täytäntöön, jolloin tuomitun henkilön mahdollisuudet sopeutua uudelleen täytäntöönpanosta vastaavan valtion yhteiskuntaan ja hänen perhesiteensä sekä sosiaaliset, taloudelliset ja muut siteensä sinne heikentyvät?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele kysymyksellään lähinnä, onko puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohtaa tulkittava siten, että kun – kuten pääasiassa – henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapausrangaistuksen täytäntöönpanemista varten, asuu vakinaisesti täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa ja hänellä on kyseiseen jäsenvaltioon perhesiteitä sekä sosiaalisia ja ammatillisia siteitä, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi mainitun henkilön yhteiskuntaan uudelleen sopeutumiseen liittyvistä syistä kieltäytyä panemasta täytäntöön kyseisen pidätysmääräyksen, vaikka mainitun pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voidaan täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan määrätä vain sakkorangaistus.
- 26 Aluksi on huomautettava, että puitepäätöksen 2002/584 tavoitteena on, kuten erityisesti sen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta sekä sen johdanto-osan viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, korvata rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13.12.1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuva monenvälinen luovuttamisjärjestelmä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvilla oikeusviranomaisten välisillä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestelyillä tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytetoimenpiteitä varten (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä 2002/584 pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Puitepäätöksen 2002/584 soveltamisalalla vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, joka on – kuten muun muassa kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee – rikosasioiden oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, sovelletaan kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdassa, jossa vahvistetaan sääntö, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pantava eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tuon saman puitepäätöksen säännösten mukaisesti. Täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset voivat siis lähtökohtaisesti kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain puitepäätöksessä 2002/584 tyhjentävästi luetelluilla kieltäytymisperusteilla, ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa vain kyseisen puitepäätöksen 5 artiklassa tyhjentävästi säädettyjä ehtoja. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano on näin ollen pääsääntö, ja täytäntöönpanosta kieltäytymisen on katsottava olevan poikkeus, jota on tulkittava suppeasti (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 29 Puitepäätöksessä 2002/584 ilmoitetaan nimenomaisesti eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat (3 artikla) ja harkinnanvaraiset (4 ja 4 a artikla) kieltäytymisperusteet sekä erityistapauksissa annettavat pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion takeet (5 artikla) (ks. tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Vaikka puitepäätöksen 2002/584 systematiikan taustalla onkin vastavuoroisen tunnustamisen periaate, tämä tunnustaminen ei siis kuitenkaan merkitse ehdotonta velvollisuutta panna annettu pidätysmääräys täytäntöön. Kuten mainitun puitepäätöksen 4 artiklasta erityisesti ilmenee, sillä luodussa järjestelmässä jätetään näet jäsenvaltioille mahdollisuus sallia erityistilanteissa se, että toimivaltaiset oikeusviranomaiset päättävät, että määrätty rangaistus on pantava täytäntöön täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella (tuomio 5.9.2012, Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 31 Näin on erityisesti sen puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan osalta, johon sisältyy eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvarainen kieltäytymisperuste, jonka nojalla täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöön, jos kyseinen pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, kun etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti, ja kyseinen valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai toimenpiteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.
- 32 Kyseisen säännöksen sanamuodosta ilmenee siis, että tätä harkinnanvaraista kieltäytymisperustetta voidaan soveltaa, jos kaksi edellytystä täyttyy, eli yhtäältä jos etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti ja toisaalta jos kyseinen valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.
- 33 Kuten unionin tuomioistuin on jo korostanut, puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan sanamuodosta, ja etenkin ilmaisusta ”voi”, ilmenee lisäksi myös, että kun jäsenvaltio on päättänyt saattaa kyseisen säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään, täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on oltava kuitenkin harkintavaltaa sen osalta, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttävä. Kyseisen viranomaisen on tässä yhteydessä voitava ottaa huomioon mainitussa säännöksessä vahvistetulla harkinnanvaraisella kieltäytymisperusteella tavoiteltu päämäärä, jona on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen mahdollistaminen, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi antaa erityistä painoa mahdollisuudelle parantaa etsityn henkilön mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänelle tuomitun rangaistuksen päättyessä (ks. tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Ensimmäiseksi on todettava puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa vahvistetusta ensimmäisestä edellytyksestä, että unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt, että etsitty henkilö ”asuu vakinaisesti” täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, kun hän on asettunut sinne tosiasiallisesti asumaan, ja hän ”oleskelee” siellä, kun hän on jonkin aikaa tässä jäsenvaltiossa pysyvästi oleskeltuaan luonut tähän jäsenvaltioon siteitä, jotka vastaavat vakinaisen asumisen perusteella syntyviä siteitä (tuomio 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, 54 kohta).
- 35 Toiseksi on huomautettava puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa vahvistetusta toisesta edellytyksestä, että – kuten unionin tuomioistuin on jo korostanut – kyseisen säännöksen sanamuodosta seuraa, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen edellyttää täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion todellista sitoumusta panna täytäntöön etsitylle henkilölle määrätty vapausrangaistus. Tästä seuraa, että ennen kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydytään, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on aina

- varmistuttava siitä, että mainittu vapausrangaistus on todellisuudessa mahdollista panna täytäntöön sen kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Mikäli täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion on mahdotonta sitoutua panemaan mainittu rangaistus tosiasiallisesti täytäntöön, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tehtävänä on panna eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön ja näin ollen luovuttaa etsitty henkilö pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon (tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, 22 kohta).
- 36 Kun täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen toteaa, että kumpikin edellä mieleen palautetuista edellytyksistä on täyttynyt, sen on arvioitava, onko olemassa oikeutettu intressi, joka on perusteena sille, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty rangaistus pannaan täytäntöön täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella (ks. tuomio 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, EU:C:2008:437, 44 kohta). Kyseisen arvioinnin avulla mainittu viranomainen voi ottaa huomioon puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdalla tavoitellun päämäärän, kuten tämän tuomion 33 kohdassa on esitetty.
- 37 Edellä esitetyistä seikoista seuraa, että täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle annettua oikeutta kieltäytyä puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan nojalla luovuttamasta etsittyä henkilöä voidaan käyttää ainoastaan, jos kyseinen oikeusviranomainen tarkastettuaan yhtäältä, että mainittu henkilö kuuluu kyseisen säännöksen soveltamisalaan tämän tuomion 34 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja toisaalta, että kyseiselle henkilölle pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vapausrangaistus voidaan panna tosiasiallisesti täytäntöön täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, katsoo, että on olemassa oikeutettu intressi, joka on perusteena sille, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty rangaistus pannaan täytäntöön täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella.
- 38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut pääasiassa, että Sut asuu vakinaisesti Belgiassa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitetulla tavalla. On siis katsottava, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan ensimmäinen soveltamisedellytys on täyttynyt.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut toisen edellytyksen osalta, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista rikoksista ei voida määrätä Belgiassa vapausrangaistusta vaan sakkorangaistus.
- 40 Kuten esitetyn kysymyksen sanamuodosta ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että tällainen seikka merkitsee sitä, että Belgian kuningaskunnan on mahdotonta sitoutua panemaan kyseinen rangaistus itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 41 Tältä osin on ensimmäiseksi huomautettava, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohta ei sisällä mitään seikkaa, jonka nojalla kyseisessä säännöksessä vahvistetun toisen edellytyksen voitaisiin tulkita estävän automaattisesti sen, että täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön, koska kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään vain sakkorangaistuksesta mainitun pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta. Sen sanamuodosta itsestään näet ilmenee, että kyseisessä säännöksessä edellytetään pelkästään, että täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio sitoutuu panemaan annetussa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä vahvistetun vapausrangaistuksen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.
- 42 Toiseksi on huomautettava, että kun jäsenvaltiot päättävät saattaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan osaksi kansallista oikeusjärjestystään, niillä on välttämättä kyseisen säännöksen ja erityisesti sen 6 alakohdan täytäntöönpanossa tiettyä harkintavaltaa (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, 61 kohta).

- 43 Kuten unionin tuomioistuin on jo huomauttanut, tässä asiayhteydessä kansallinen lainsäätäjä, joka sille mainitun puitepäätöksen 4 artiklassa annettujen mahdollisuuksien nojalla päättää rajoittaa tilanteita, joissa kansallinen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä luovuttamasta etsittyä henkilöä, vain vahvistaa kyseisellä puitepäätöksellä vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen hyväksi perustettuja luovuttamisjärjestelyjä (tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, 58 kohta).
- 44 Kun tällaisessa lainsäädännössä rajoitetaan tilanteita, joissa täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, sillä nimittäin vain helpotetaan etsittyjen henkilöiden luovuttamista sen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti, josta puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 kohdassa säädetään ja joka on tässä päätöksessä säädetty keskeinen sääntö (tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, 59 kohta).
- 45 Jäsenvaltion kansallinen lainsäätäjä voi siis panna puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa säädetyn harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen täytäntöön säätämällä, että jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voidaan kyseisessä jäsenvaltiossa määrätä vain sakkorangaistus, mainittu jäsenvaltio ei voi sitoutua panemaan vapausrangaistuksen itse täytäntöön mainitussa artiklassa tarkoitetulla tavalla.
- 46 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, on niin, että vaikka puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa säädetyn harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen tavoitteena on etenkin mahdollistaa, että erityistä painoa annetaan mahdollisuudelle parantaa etsityn henkilön mahdollisuuksia sopeutua uudelleen yhteiskuntaan hänen suoritettuaan rangaistuksensa, tällainen tavoite ei näet tärkeystään huolimatta voi olla esteenä sille, että jäsenvaltiot rajoittavat mainitun puitepäätöksen täytäntöönpanossa tämän päätöksen 1 artiklan 2 kohdassa säädetyn keskeisen säännön mukaisesti tilanteita, joissa on mahdollista kieltäytyä luovuttamasta henkilöä, joka kuuluu kyseisen 4 artiklan 6 alakohdan soveltamisalaan (ks. tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 47 Kolmanneksi on todettava, että vaikka unionin lainsäätäjä on halunnut puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohtaa laatiessaan antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden etsityn henkilön yhteiskuntaan uudelleen sopeutumisen helpottamiseksi kieltäytyä panemasta eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön, se on kuitenkin huolehtinut siitä, että tuossa samassa säännöksessä vahvistetaan kyseisen kieltäytymisperusteen soveltamedellytykset, joihin kuuluu etenkin täytäntöönpanovaltion sitoutuminen panemaan etsitylle henkilölle määrätty vapausrangaistus tosiasiallisesti täytäntöön määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanon takaamiseksi ja siis kyseisen henkilön rankaisematta jäämisen riskin välttämiseksi.
- 48 Lopuksi on täsmennettävä, kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 82 ja 83 kohdassa, ettei yhdelläkään puitepäätöksen 2008/909 säännöksellä voida vaikuttaa puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdassa vahvistetun harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen ulottuvuuteen tai sen soveltamistapoihin. Vaikka näet puitepäätöksen 2008/909 25 artiklan mukaan kyseisen puitepäätöksen säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin rangaistusten täytäntöönpanoon tapauksissa, joissa jäsenvaltio sitoutuu panemaan rangaistuksen täytäntöön puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan mukaisesti, unionin lainsäätäjä on nimenomaisesti säätänyt, että kyseisiä säännöksiä sovelletaan vain sikäli kuin ne ovat puitepäätöksen 2002/584 säännösten mukaisia.
- 49 Tämän perusteella täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen, joka yksin on toimivaltainen tulkitsemaan kansallista oikeutta, on varmistuttava tämän tuomion 36 kohdan mukaisesti siinä tarkastuksessa, joka sen on suoritettava kieltäytyäkseen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohdan nojalla, että vaikka eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voidaan kansallisen lainsäädännön mukaan määrätä

vain sakkorangaistus, pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalle henkilölle määrätty vapausrangaistus on kuitenkin kyseisen lainsäädännön mukaan mahdollista panna tosiasiallisesti täytäntöön.

- 50 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kysymykseen on vastattava, että puitepäätöksen 2002/584 4 artiklan 6 alakohtaa on tulkittava siten, että kun – kuten pääasiassa – henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapausrangaistuksen täytäntöönpanemista varten, asuu vakinaisesti täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa ja hänellä on kyseiseen jäsenvaltioon perhesiteitä sekä sosiaalisia ja ammatillisia siteitä, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi mainitun henkilön yhteiskuntaan uudelleen sopeutumiseen liittyvistä syistä kieltäytyä panemasta täytäntöön kyseisen pidätysmääräyksen, vaikka mainitun pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voidaan täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan määrätä vain sakkorangaistus, jos kyseinen seikka ei tuon saman kansallisen lainsäädännön mukaan estä panemasta etsitylle henkilölle määrättyä vapausrangaistusta tosiasiallisesti täytäntöön kyseisessä jäsenvaltiossa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

Oikeudenkäyntikulut

- 51 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, 4 artiklan 6 alakohtaa on tulkittava siten, että kun – kuten pääasiassa – henkilö, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapausrangaistuksen täytäntöönpanemista varten, asuu vakinaisesti täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa ja hänellä on kyseiseen jäsenvaltioon perhesiteitä sekä sosiaalisia ja ammatillisia siteitä, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi mainitun henkilön yhteiskuntaan uudelleen sopeutumiseen liittyvistä syistä kieltäytyä panemasta täytäntöön kyseisen pidätysmääräyksen, vaikka mainitun pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta voidaan täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan määrätä vain sakkorangaistus, jos kyseinen seikka ei tuon saman kansallisen lainsäädännön mukaan estä panemasta etsitylle henkilölle määrättyä vapausrangaistusta tosiasiallisesti täytäntöön kyseisessä jäsenvaltiossa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

Allekirjoitukset